

ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО при Харківському університеті Засн. 1877 з ініціативи [О. Кирпичникова](#), [А. Лебедева](#) та [М. Дрінова](#). Сприяло розвитку та розповсюдженню істор. і філол. знань, а також займалося збиранням архів. та етногр. матеріалів, їх обробкою, виданням, збереженням пам'яток старовини тощо. Перший рік Товариство очолював декан істор.-філол. факультету В. Надлер, надалі, до 1890, — проф. О. Потебня. Тематика дослідж. була різноманітною, проте гол. місце відводили питанням культур. історії Лівобереж. України. Тут починали свій наук. шлях [М. Сумцов](#), [М. Халанський](#), [Д. Яворницький](#) та ін. відомі вчені. При Т-ві діяв істор. архів, у якому наприкінці 19 ст. зберігалось понад 52 тис. документів, це була єдина значна скарбниця матеріалів з історії Лівобереж. та Слобід. України 17 — 1-ї пол. 19 ст. 1892 відкрито пед. відділ — своєрід. навч.-метод. центр з питань викладання істор. та філол. дисциплін, видання підручників і книг для масового читача. Виходили «Сборник Харьковского Историко-филологического общества» (1886–1914, т. 1–21), «Вестник Историко-филологического общества» (1911–14, вып. 1–5), у яких опубл. статті та матеріали з археології, краєзнавства, українознавства, слов'янознавства, історії літ-ри, теорії мистецтва. Окремі збірники присвяч. ювіл. датам Г. Сковороди, О. Потебні,

С. Редіна, Д. Багалія. Найкращі студент. роботи відзначали преміями Товариства ім. О. Потебні, ім. С. Редіна, ім. Т. Шевченка, ім. М. Лисенка. Після О. Потебні Товариство очолювали М. Дрінов (1890–97) та М. Сумцов (до його закриття 1919). У 1991 Товариство з такою ж назвою відновлене на чолі з А. Івченком. Складається з істор., мовознав. та літературознав. секцій. Від 1993 виходить «Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія» (станом на 2009 вийшло 13 т.). Нині голова — [І. Михайлин](#) (від 1999).

Рекомендована література

1. Фрадкин В. З. Харьковское историко-филологическое общество (1877–1919) // История и историки: Историогр. ежегодник. 1979. Москва, 1982;
2. Його ж. До питання про суспільно-політичні погляди членів Харківського історико-філологічного товариства // Зап. Харків. істор.-філол. товариства. Нова серія. 1994. Т. 2;
3. Назаренко В. Ю. Харьковское историко-филологическое общество: Вопр. литературоведения. Х., 1999;
4. Харківське історико-філологічне товариство: Бібліогр. покажч. Х., 2002.
[С. М. Куделко](#)

Бібліографічний опис:

Історико-філологічне товариство при Харківському університеті / [С. М. Куделко](#) // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: [І. М. Дзюба](#), [А. І. Жуковський](#), [М. Г. Железняк](#) [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-12778>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).